

Принцип добросовісності як принцип здійснення адміністративної процедури

Наталія Юріївна Задирака*

Навчально-науковий інститут права
Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
Київ, Україна

*e-mail: zadyraka@ukr.net

Анотація

Актуальність теми зумовлено тим, що одним із основоположних принципів здійснення адміністративної процедури є принцип добросовісності, що стало як відображенням правозастосовчої потреби, сформованої в процесі судової та регуляторної практики, так і результатом здійснених наукових розробок та пошуку аргументації щодо визначення оптимально необхідного переліку основоположних засад визначеності публічно-управлінських правовідносин. Мета статті полягає у встановленні змісту та сутності принципу добросовісності як принципу адміністративної процедури. У дослідженні застосовано такі загальнонаукові та спеціально-наукові методи наукового пізнання принципів адміністративної процедури, як історико-правовий метод; метод порівняльного правознавства; метод узагальнення та метод класифікації. Зазначено, що принцип добросовісності адміністративної процедури фактично походить від моральних засад суспільства і має розглядатися як один із її основних принципів, який визначається в правових та етичних стандартах людства і здатен відобразити прагнення службової та приватної особи «чинити добро чесно». Розглянуто принцип добросовісності у багатьох сферах, таких як: право, бізнес, наука і суспільство загалом. Зазначено, що основні аспекти принципу добросовісності як регулятора суспільних відносин включають чесність, що розуміється як здатність особи або організації діяти відповідно до моральних засад суспільства, уникаючи обману, підробки та будь-яких інших форм недобросовісності. На підставі проведеного дослідження сформульовано висновки та надано рекомендації. Зокрема обґрунтовано, що добросовісна діяльність особи включає виконання усіх компетенційних зобов'язань. Наголошено, що принцип добросовісності передбачає повагу до прав інших осіб і намагання не завдавати шкоди їхнім інтересам чи правам. Рекомендовано розглядати принцип добросовісності здійснення адміністративних процедур як принцип відповідального ставлення особи до наслідків її діяльності.

Ключові слова: адміністративна процедура; адміністративні послуги; принцип добросовісності; правозастосування; правове регулювання.

The Principle of Good Faith as the Principle of Implementation of the Administrative Procedure

Nataliia Yu. Zadyraka*

*Educational and Scientific Institute of Law
Taras Shevchenko National University of Kyiv,
Kyiv, Ukraine*

*e-mail: zadyraka@ukr.net

Abstract

The relevance of the topic is due to the fact that one of the fundamental principles of the administrative procedure is the principle of good faith, which has become both a reflection of the law enforcement need that has arisen in the process of judicial and regulatory practice, and the result of scientific developments carried out and the search for argumentation to determine the optimally necessary list of fundamental principles of publicity and management legal relations. The purpose of the article is to establish the content and essence of the principle of good faith as a principle of administrative procedure. The study used such general scientific and specifically scientific methods of scientific knowledge of the principles of administrative procedure as the historical and legal method; method of comparative law; generalization method and classification method. It is noted that the principle of integrity in an administrative procedure actually comes from the moral foundations of society and should be considered as one of its basic principles, defined in the legal and ethical standards of humanity, and is capable of reflecting the desire of an official and a private person to "act good honestly". The principle of integrity is considered in many areas, such as law, business, science and society as a whole. The main aspects of the principle of integrity as a regulator of social relations are indicated: honesty, understood as the ability of an individual or organization to act in accordance with the moral principles of society, avoiding deception, forgery and any other forms of dishonesty. Based on the study, conclusions are formulated and recommendations are given. It is substantiated that conscientious activity includes the fulfillment of all competent obligations. It is noted that the principle of good faith implies respect for the rights of others and attempts not to harm their interests or rights. It is recommended to consider the principle of conscientiousness in the implementation of administrative procedures as the principle of a responsible attitude of an individual to the consequences of his activities.

Key words: administrative procedure; administrative services; the principle of good faith; law enforcement; legal regulation.

Вступ

Встановлення сутності адміністративно-процедурних правовідносин вимагає визначення основоположних засад їх здійснення. Тривалий час на законодавчому рівні принципи здійснення адміністративних процедур не були

визначені. Правозастосування відбулося в умовах правової невизначеності та компенсаторного регулювання адміністративно-процедурних правовідносин із застосування норм законодавства про адміністративні послуги. Ухвалення Закону України «Про адміністративну процедуру» вирішило питання нормативної невизначеності із встановлення системи основоположних засад, якими мають керуватися учасники публічно-управлінських правовідносин. Визначені у чинному законодавстві принципи здійснення адміністративної процедури відповідають сформованій та запровадженій в Україні концепції «людиноцентризму», що вимагає побудови публічно-управлінських правовідносин на засадах верховенства права, юридичної рівності їх учасників, відкритості та прозорості тощо. Одним із основоположних принципів здійснення адміністративної процедури є віднесення до такої системи принципу добросовісності, що, безумовно, становить відображення правозастосовчої потреби, сформованої в процесі судової й регулятивної практики, а також результатів проведених наукових розробок і пошуку аргументації щодо визначення оптимально необхідного переліку основоположних засад визначеності публічно-управлінських правовідносин.

При цьому варто зазначити, що зміст чинного адміністративного та адміністративно-процесуального законодавства України до ухвалення Закону України «Про адміністративну процедуру» не відображав безпосередньо вказівку на необхідність дотримання принципу добросовісності. Такий принцип на законодавчому рівні із прийняттям у 2003 р. Цивільного кодексу України став складником системи галузевих принципів регулювання суспільних відносин, але в межах договірних відносин він має відмінне «забарвлення» та нормативне розуміння. У межах цивільно-правового регулювання принцип добросовісності розуміється як: принцип реалізації особистих немайнових прав у сфері інтелектуальної власності [1]; моральні засади регулювання приватноправових відносин [2]; критерій недопустимості зловживання правом [3, с. 46] та ін.

Натомість у межах публікацій представників адміністративної науки права та процесу питання принципів здійснення адміністративних процедур розглядалося лише в окремих наукових працях, зокрема, одним із основних, які потребують урахування в межах цієї статті, є дисертації П. О. Баранчика «Принципи адміністративного права» (2012) [4], А. О. Рибченка «Верховенство права як принцип адміністративного судочинства» (2013), А. А. Шарая «Принципи адміністративно-процедурного права: питання теорії та практики» (2020) [5] та ін. Але при цьому здійснені дослідження розроблені та апробовані в умовах відсутності Закону України «Про адміністративну процедуру» та фрагментарно висвітлюють питання визначення

змісту принципу добросовісності як засади регулювання публічно-управлінських відносин.

З урахуванням зазначеного метою дослідження визначається встановлення змісту та сутності принципу добросовісності як принципу адміністративної процедури. Задля досягнення поставленої мети сформульовані такі наукові завдання: 1) висвітлити систему принципів адміністративної процедури та визначити критерії їх класифікації; 2) охарактеризувати місце та значення принципу добросовісності як принципу адміністративної процедури.

Матеріали та методи

Здійснення наукового пізнання змісту та сутності принципу добросовісності як принципу реалізації адміністративних процедур має будуватися на використанні засад детермінізму й відповідності форм та системи регулювання [6, с. 256–260]. Побудова дослідження на засадах детермінізму дає змогу визначити зміст системи принципів адміністративної процедури, встановити причинно-наслідкові зв'язки формування критеріїв її реалізації та впровадження. За допомогою детермінізму є можливим визначення структури побудови системи принципів як складної системи взаємообумовлюючих зв'язків, що визначають зміст досліджуваної правової інституції.

Обрання того чи іншого методу наукового пізнання має відповідати досягненню низки критеріїв, серед яких варто виокремити: здатність методу бути зрозумілим для суб'єктів пізнавальної діяльності; здатність методу бути функціонально корисним у межах відповідної наукової розробки, що визначає рівень його результативності; здатність методу бути безумовно надійним у межах окремої наукової праці [7, с. 58–60].

Розуміючи, що методом наукового пізнання є певний засіб, що дозволяє досягти поставленої мети дослідження [8], необхідно визначити застосування таких загальнонаукових та спеціально-наукових методів наукового вивчення принципів адміністративної процедури, як: 1) історико-правовий метод, що дає змогу здійснити ретроспективний аналіз розвитку принципу добросовісності у системі засад регулювання публічно-управлінських правовідносин; 2) метод порівняльного правознавства, що дозволяє встановити місце принципу добросовісності у системі принципів галузевого регулювання суспільних правовідносин; 3) метод узагальнення та метод класифікації, що дає змогу через висвітлення критеріїв класифікації принципів адміністративної процедури сформувати авторський підхід до розуміння критеріїв її побудови.

У межах цього дослідження досягнення поставлених наукових завдань та мети наукового пізнання побудовано на визначенні руху від загального –

розуміння цілісності системи принципів адміністративної процедури, до спеціального – встановлення місця та значення принципу добросовісності як принципу здійснення адміністративної процедури.

Результати та обговорення

Система та класифікація принципів адміністративної процедури

Реалізація принципів здійснення адміністративної процедури відповідає вимогам соціальної обумовленості, що характеризує такий процес правозастосування як спричинений соціально-економічними процесами розвитку відповідних суспільства та держави в окремих історичних періодах його становлення [9, с. 169–174]. Безумовно, на соціальну обумовленість встановлення системи принципів адміністративних процедур мають структурний вплив політико-правові процеси, стратегічно та ідеологічно визначені процеси, що характеризують окреме суспільство та побудову адміністративних органів, діяльність яких спрямована функціонально на задоволення його потреб чи потреб окремих соціальних груп.

Як зазначалось вище, формування системи принципів адміністративної процедури відбувається в умовах проголошеної в Україні ідеї «людиноцентризму», що визначає необхідність розбудови взаємодії органів державної влади та місцевого самоврядування на засадах сервісності та функціонального спрямування діяльності компетентних суб'єктів на задоволення потреб суспільства й досягнення збалансованості публічного та приватного інтересів.

Тривалий час розуміння системи принципів адміністративної процедури здійснювалось у межах законодавчої невизначеності її змістової структури та базувалось як на прагненні окремих дослідників визначити її побудову, так і положеннях окремих підзаконних нормативно-правових актів, вимоги яких впливали на встановлення характерних особливостей реалізації компетенції владних суб'єктів в умовах реформаційних перетворень державного механізму на засадах «людиноцентризму».

З урахуванням необхідності розуміння адміністративної процедури як певного структурованого, нормативно встановленого порядку прийняття адміністративних актів або укладання адміністративно-правових договорів чи актів щодо вирішення конкретних справ у сфері публічного адміністрування, ознаками адміністративної процедури має визнаватися наявність певної встановленої юридичної форми; її специфічний характер, оскільки принципи та правила, що визначають управлінські процедури, містяться у приписах нормативних правових актів; включає норми, що регулюють як діяльність

суб'єкта державної влади, так і діяльність приватної особи; функціональна спрямованість на ухвалення адміністративного акта суб'єктом владної управлінської влади; цільове використання для вирішення конкретної адміністративної справи; її основна мета – забезпечити ефективну реалізацію прав приватних осіб та сприяти запобіганню їх порушення; її наслідком є настання певних зовнішніх результатів правовстановлюючого та правообмежувального впливу; безумовний характер належності виконання [10].

До системи принципів адміністративної процедури В. П. Тимощук відносить такі засади, як: вимога відповідності верховенству права, що полягає у встановленні пріоритетності та соціальної цінності прав та свобод людини у взаємодії з адміністративними органам; вимога відповідності ухвалених адміністративних актів положенням чинного законодавства; вимога дотримання рівності учасників публічно-управлінських правовідносин; вимога забезпечення відкритості та публічності діяльності владних органів; вимога мінімізації формалізованого підходу до розгляду індивідуальних адміністративних справ; вимога дотримання розумних строків врегулювання індивідуальних адміністративних справ; вимога дотримання об'єктивізму та неупередженості в ухваленні індивідуальних адміністративних актів; вимога добросовісності, яка розуміється як необхідність дотримання функціональної відповідності ухваленого рішення та відображення «добрих намірів» владних суб'єктів, що в аспекті здійснення владних повноважень вимагає сприяння досягненню балансу приватного та публічного інтересів в ухваленні рішення у справі; вимога розумності та розсудливості реалізації компетенції владним суб'єктом; вимога доступності відомостей про діяльність суб'єктів владних повноважень; вимога обґрунтованості рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади та місцевого самоврядування; презумпція правомірності дій і вимог приватної особи [11, с. 129–131].

Спроби здійснити систематизацію принципів адміністративної процедури відбувалися неодноразово, і в цілому можна зробити висновок, що дослідницьке спрямування наукових розвідок пов'язується із прагненням вироблення авторських підходів до такої класифікації. Так, у публікаціях І. В. Криворучка обґрунтовується доцільність групування принципів адміністративної процедури на такі підсистеми, як: принципи адміністративної процедури, визначені в Конституції України; принципи, визначені у чинному адміністративному законодавстві; принципи, що визначаються моральними засадами суспільства [12, с. 71]. Саме до принципів адміністративної процедури, що походять від сформованих моральних засад суспільства, науковець відносить і принцип добросовісності.

У процесі дослідження специфіки здійснення адміністративних процедур у сфері оподаткування А. М. Луцик дійшов висновку про необхідність класифікації принципів їх реалізації на загальноправові та спеціально-правові. До переліку спеціально-правових принципів здійснення адміністративних процедур вченим віднесено ряд специфічних засад регулювання діяльності владних суб'єктів, як забезпечення доступності органів державної влади та органів місцевого самоврядування через функціонування центрів надання адміністративних послуг та інших суб'єктів, що діють за принципом «єдиного вікна» [13, с. 31].

Отже, наведені підходи дають змогу зробити висновок про тяжіння до здійснення класифікації принципів адміністративної процедури із їх поділом на загальноправові (конституційно-правові), спеціально-правові (галузеві) та виокремлення підгрупи, де розміщуються принципи, сформовані внаслідок моральних та культурних традицій суспільства.

Класифікація принципів адміністративних процедур може бути здійснена через встановлення особливостей форм їх об'єктивного відображення, що дає змогу виокремити нормативні принципи та змістовні принципи [14, с. 174]. Нормативні принципи адміністративної процедури, у свою чергу, містять відповідні нормативно-правові (законодавчі) акти, серед яких, безсумнівно, важливе значення мають Закон України «Про адміністративні послуги» та Закон України «Про адміністративну процедуру». До змістовних принципів фактично належать принципи, що відображають «дух» закону, а не його «букву» [15, с. 634]. Тобто пошук принципів адміністративної процедури має пов'язуватись не лише із тлумаченням норм, що безпосередньо їх відображують, а й із встановленням їх відображення в інших пов'язаних положеннях. Наприклад, принцип розумності строків здійснення адміністративних послуг опосередковано закріплено у положеннях ст. 10 Закону України від 06.09.2012 р. «Про адміністративні послуги».

Принцип добросовісності в системі принципів адміністративної процедури

Встановлення змісту принципу добросовісності у системі принципів адміністративної процедури має виходити із розуміння змісту та форм реалізації дискреційних повноважень владних суб'єктів. Дискреційні повноваження надаються суб'єктам публічної адміністрації і дозволяють їм вчиняти власні рішення на підставі суб'єктивного розсуду [16; 17]. Реалізація дискреційних повноважень пов'язується із ухваленням рішень адміністративним органом, керуючись його суб'єктивним розсудом, з урахуванням їхнього особистого судження та внутрішнього переконання [18].

У цьому сенсі особливої ваги набуває необхідність дотримання вимог добросовісності прийняття рішень: навіть якщо дії або рішення суб'єкта можуть відхилитися від закону, вони можуть вважатися добросовісними, якщо вони приймаються без умислу порушити закон. Добросовісність є певним аспектом характеристики дій службової особи. Добросовісність має розглядатися як вимога до того, щоб особа не зловживала своїми правами та виконувала свої обов'язки відповідно до закону. Добросовісність направлена не лише на захист публічного інтересу, а й на захист прав та інтересів інших осіб, що може бути важливим у визначенні справедливості та законності дій адміністрації.

Принцип добросовісності адміністративної процедури фактично походить від моральних засад суспільства, і має розглядатися як один із її основних принципів, який визначається в правових та етичних стандартах людства, та здатен відобразити прагнення службової та приватної особи «чинити добро чесно». Цей принцип є важливим у багатьох сферах, таких як право, бізнес, наука і суспільство загалом. Основні аспекти принципу добросовісності включають: чесність, що розуміється як здатність особи або організації діяти відповідно до моральних засад суспільства, уникаючи обману, підробки та будь-яких інших форм недобросовісності. Добросовісна діяльність особи включає виконання усіх компетенційних зобов'язань. Принцип добросовісності передбачає повагу до прав інших осіб і намагання не завдавати шкоди їхнім інтересам чи правам. Добросовісність здійснення адміністративних процедур потребує відповідального ставлення особи до наслідків її діяльності. Принцип добросовісності адміністративної процедури може включати в себе інформування інших сторін про свої наміри, дії та прийняті рішення. Добросовісна діяльність службової особи передбачає готовність до співпраці та взаємодії з іншими сторонами для досягнення загальних цілей та розв'язання проблем [19, с. 325].

Цей узагальнений вигляд принципу добросовісності вказує на його роль у забезпеченні ефективності та справедливості в діяльності публічних органів. Принцип добросовісності передбачає відсутність зайвих витрат часу та ресурсів при здійсненні дій або виконанні процедур. Принцип добросовісності передбачає використання якомога простих та доступних процедур, щоб спростити взаємодію з адміністративними органами. Реалізація принципу добросовісності адміністративної процедури пов'язується із недопущенням надмірного формалізму. Це означає уникнення зайвого адміністративного та юридичного формалізму, який прямо не стосується суті правових актів чи дій адміністративних органів. Принцип добросовісності передбачає, що будь-які спрощення процедур або зменшення формалізму не повинні впли-

вати на сутність та мету правових актів чи дій, які спрямовані на захист прав і свобод людини.

Принцип добросовісності передбачає спрямованість на захист прав і свобод людини, це визначає його об'єкт та мету, що полягає в забезпеченні прав та свобод особи, невід'ємного складника роботи публічних органів.

Висновки

Узагальнюючи, зазначимо, що принцип добросовісності вказує на потребу в ефективних, простих та спрямованих на захист прав людини процедурах і діях публічних органів, з уникненням надмірного формалізму, який може заважати досягненню визначених цілей. Як свідчать результати дослідження, принцип добросовісності ґрунтується на цінностях, які є загальнолюдськими та загальноправовими, що включає такі цінності, як: чесність, справедливість та повага до прав людини. Принцип добросовісності нерозривно пов'язаний із справедливістю та демократією. Це вказує на те, що чесне та добросовісне поведіння відіграє важливу роль у створенні справедливих і демократичних відносин між приватними особами та адміністративними органами.

Доведено, що принцип добросовісності має опосередковано впливати на ефективність правового регулювання. Побудова відносин на засадах чесності та добросовісності сприятиме більш ефективному та справедливому використанню правових засобів. Принцип добросовісності як ключовий елемент правових відносин має глибокі корені в загальнолюдських цінностях та взаємодії між приватними особами та адміністративними органами.

Принцип добросовісності адміністративної процедури має засади безумовності переслідування цілей справедливого врегулювання справи, що має спрямовуватися на збалансування інтересів осіб приватного та публічного права, відповідно до змісту фактичних обставин управлінських правовідносин, керуючись ідеями розсудливості та чесності.

Застосування процесуального розсуду вимагає від владного суб'єкта належної аргументації його діяльності, ухваленого ним рішення чи уникнення активних форм правозастосування. Тож реалізація принципу добросовісності ґрунтується на тому, щоб дії суб'єкта владних повноважень відповідали вимогам розумності та справедливості.

Список використаних джерел

- [1] Качуровський В. В. Особисті немайнові права в системі прав інтелектуальної власності : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. Київ, 2019. 201 с.

- [2] Кожевникова В. О. Науково-теоретичні засади обмеження прав суб'єктів сімейних відносин : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.03 / НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України ; Тернопільський національний економічний університет. Тернопіль, 2019. 520 с.
- [3] Примак В. Д. Вина і добросовісність у цивільному праві (теорія, законодавство, судова практика). Київ : Юрінком Інтер, 2008. 432 с.
- [4] Баранчик П. О. Принципи адміністративного права : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Запорізький національний університет. Запоріжжя, 2012. 173 с.
- [5] Шарая А. А. Принципи адміністративно-процедурного права: питання теорії та практики : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07 / Запорізький національний університет. Запоріжжя, 2020. 460 с.
- [6] Чернілевський Д. В. Методологія наукової діяльності : навч. посіб. / за ред. проф. Д. В. Чернілевського. Вінниця : Вид-во АМСКП, 2010. 484 с.
- [7] Колесников О. В. Основи наукових досліджень : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 141 с.
- [8] Основи методології та організації наукових досліджень : навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнктів / за ред. А. Є. Конверського. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 352 с.
- [9] Шарая А. А. Реалізація принципів адміністративно-процедурного права. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2019. № 4(3). С. 169–174. <https://doi.org/10.32850/sulj.2019.4.3.38>.
- [10] Halaburda N., Leheza Ye., Chalavan V., Yefimov V., Yefimova I. Compliance with the principle of the rule of law in guarantees ensuring the legality of providing public services in Ukraine. *Journal of Law and Political Sciences*. 2021. Vol. 29, issue 4. P. 100–121.
- [11] Тимошук В. П. Адміністративні акти: процедура прийняття та припинення дії : монографія. Київ: Конус-Ю, 2010. 296 с.
- [12] Криворучко І. В. Класифікація принципів адміністративної процедури та її застосування наукою державного управління. *Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія: Управління*. 2016. Вип. 1. С. 64–74.
- [13] Луцик А. М. Адміністративні процедури у сфері оподаткування в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. / Харк. нац. ун-т вн. справ. Харків, 2015. 192 с.
- [14] Глібко О. В. Принцип верховенства права та його вплив на засади судового провадження у справах про адміністративні правопорушення. *Порівняльно-аналітичне право*. 2015. № 5. С. 173–176.
- [15] Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. / редкол. вид. : В. Я. Тацій та ін. ; НАПрН України ; Ін-т держави і права імені В. М. Корецького НАН України ; Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2017. Т. 3 : Загальна теорія права / редкол. : О. В. Петришин (голова) та ін. 952 с.
- [16] Zadyraka N., Leheza Ye., Bykovskiy M., Zheliezniak Ye., Leheza Yu. Correlation of Legal Concepts of Administrative Procedure and Administrative Liability in the Sphere of Urban Planning. *Journal Cita Hukum*. 2023. Vol. 11. No. 1. P. 1–12. URL. <https://journal.uinjkt.ac.id/index.php/citahukum/article/view/31784> (last accessed: 06.11.2023).
- [17] Leheza Y. O., Volkova Y. A. Applicability of procedural reflection of the court in the settlement of electoral disputes (analysis of the practice of the ECHR). *Правова позиція*. 2022. № 22. С. 117–120.

- [18] Matviichuk A., Shcherbak V., Sirko V., Malieieva H. Human principles of law as a universal normative framework: Principios humanos del derecho como marco normativo universal. *Cuestiones Politicas*. 2022. Vol. 40, issue 75. P. 221–231. <https://doi.org/10.46398/cuestpol.4075.14>.
- [19] Публічне урядування, права людини і демократія: регіональний зріз євроінтеграції : монографія / за заг. ред. М. В. Савчина. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2015. 320 с.

References

- [1] Kachurovsky, V.V. (2019). *Personal non-property rights in the system of intellectual property rights*. Ph.D. Thesis. Kyiv: Scientific Research Institute of Intellectual Property of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine.
- [2] Kozhevnikova, V.A. (2019). *Scientific and theoretical foundations for limiting the rights of subjects of family relations*. Doctoral Thesis. Kyiv: Research Institute of Private Law and Entrepreneurship named after Academician F. G. Burchak of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine. Ternopil: Ternopil National Economic University.
- [3] Primak, V.D. (2008). *Guilt and good faith in civil law (theory, legislation, judicial practice)*. Kyiv: Yurinkom Inter.
- [4] Baranchik, P.A. (2012). *Principles of administrative law*. Ph.D. Thesis. Zaporozhye: Zaporozhye National University.
- [5] Sharaya, A.A. (2020). *Principles of administrative procedural law: issues of theory and practice*. Doctoral Thesis. Zaporozhye: Zaporozhye National University.
- [6] Chernilevsky, D.V. (2010). *Methodology of scientific activity*. D.V. Chernilevsky (Ed.). Vinnitsa: Publishing house AMSKP.
- [7] Kolesnikov, O.V. (2011). *Fundamentals of scientific research*. Kyiv: Center for Educational Literature.
- [8] Konverskogo, A.E. (Ed). (2010). *Fundamentals of methodology and organization of scientific research*. Kyiv: Center for Educational Literature.
- [9] Sharaya, A.A. (2019). Implementation of the principles of administrative procedural law. *South Ukrainian Legal Journal*, 4, 169-174. <https://doi.org/10.32850/sulj.2019.4.3.38>.
- [10] Halaburda, N., Leheza, Ye., Chalavan, V., Yefimov, V., & Yefimova, I. (2021). Compliance with the principle of the rule of the law in guarantees ensuring legality of providing public services in Ukraine. *Journal of Law and Political Sciences*, 29(4), 100-121.
- [11] Timoshchuk, V.P. (2010). *Administrative acts: procedure for adoption and termination*. Kyiv: Konus-U.
- [12] Krivoruchko, I.V. (2016). Classification of the principles of administrative procedure and its application by the science of public administration. *Scientific Bulletin of the Academy of Municipal Administration. Series: Management*, 1, 64-74.
- [13] Lutsik, A.M. (2015). *Administrative procedures in the field of taxation in Ukraine*. Ph.D. Thesis. Kharkov: Kharkiv National University of Internal Affairs.
- [14] Glebko, O.V. (2015). The principle of the rule of law and its influence on the principles of judicial proceedings in cases of administrative offenses. *Comparative and Analytical Law*, 5, 173-176.
- [15] Petrishin, A.V. (Ed.). (2017). *The great Ukrainian legal encyclopedia*. (Vols. 1-20). Vol. 3: *General theory of law/editorial committee*. Kharkiv: Pravo.

- [16] Zadyraka, N., Leheza, Ye., Bykovskiy, M., Zheliezniak, Ye., & Leheza, Yu. (2023). Correlation of Legal Concepts of Administrative Procedure and Administrative Liability in the Sphere of Urban Planning. *Journal Cita Hukum*, 1(11), 1-12. Retrieved from <https://journal.uinjkt.ac.id/index.php/citahukum/article/view/31784>.
- [17] Leheza, Y.O., & Volkova, Y.A. (2022). Applicability of procedural reflection of court in settlement disputes (analysis of the practice of ECHR). *Legal Position*, 22, 117-120.
- [18] Matviichuk, A., Shcherbak, V., Sirko, V., & Malieieva, H. (2022). Human principles of law as universal normative framework: Principios humanos del derecho como marco normativo universal. *Cuestiones Politicas*, 40(75), 221-231. <https://doi.org/10.46398/cuestpol.14>.
- [19] Savchina, M.V. (Ed.). (2015). *Public administration, human rights and democracy: regional cross-section of European integration*. Uzhgorod: UzhNU Publishing House "Goverla".

Наталія Юрїївна Задирака

докторка юридичних наук, професорка,
професорка кафедри адміністративного права та процесу
Навчально-науковий інститут права
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
01033, вул. Володимирська, 60, Київ, Україна
e-mail: zadyraka@ukr.net
ORCID 0000-0002-5866-7612

Nataliia Yu. Zadyraka

Doctor of Law, Professor,
Professor of Administrative Law and Procedure Department
Educational and Scientific Institute of Law
Taras Shevchenko National University of Kyiv
01033, 60 Volodymyrska Str., Kyiv, Ukraine
e-mail: zadyraka@ukr.net
ORCID 0000-0002-5866-7612

Рекомендоване цитування: Задирака Н. Ю. Принцип добросовісності як принцип здійснення адміністративної процедури. *Проблеми законності*. 2023. Вип. 163. С. 68–79. <https://doi.org/10.21564/2414-990X.163.291191>.

Suggested Citation: Zadyraka, N.Yu. (2023). The Principle of Good Faith as the Principle of Implementation of the Administrative Procedure. *Problems of Legality*, 163, 68-79. <https://doi.org/10.21564/2414-990X.163.291191>.

Статтю подано / Submitted: 12.11.2023
Доопрацьовано / Revised: 04.12.2023
Схвалено до друку / Accepted: 22.12.2023
Опубліковано / Published: 28.12.2023